

Noodplan voor de adder

Tot vóór enkele decennia waren de uitgestrekte

heidevelden kenmerkend voor de Antwerpse Kempen. Van de stille verdroomde heide blijven nu nog maar enkele relictten over. In de Noorderkempen, teruggedrongen in zijn allerlaatste toevluchtsoorden, tracht een echte Kempenaar te overleven: de adder.

TEKST EN FOTO'S: WERKGROEP Hyla

Een volwassen adder is een vrij zwaar gebouwde slang. Volwassen vrouwtjes worden ongeveer 60 cm lang. De mannetjes zijn iets kleiner. Zij hebben een licht of donkergrijze bovenzijde, met een opvallende donkere zigzagstreep op de rug. De vrouwtjes zijn meestal bruin met een minder opvallende rugstreep. Deze streep is voor beide

geslachten een uitstekend veldkenmerk. De adder is ook de enige inheemse slang met een verticale katachtige pupil.

Eerst zonnen, dan paren

Net zoals andere reptielen is de adder een echte zonzonbidder. Al in februari komen de mannetjes zich op windvrije plaatsen in hun

wintergebied opwarmen. Dat is nodig voor de aanmaak van de zaadcellen. Daarom komen de vrouwtjes pas weken later uit hun winterrust. En dan gaan niet de poppen, maar wel de adders aan het dansen.

Na hun zonnekuur vervellen de mannetjes. Zij zijn dan op hun mooist en doorkruisen het wintergebied, op zoek naar vrouwtjes. Wanneer de kennismaking wordt verstoord door de komst van een tweede mannetje, dat ook belangstelling heeft voor het vrouwtje in kwestie, begint een indrukwekkende rivaliteitsdans. De twee rivalen omstrengelen elkaar, richten zich op en trachten met hun kop de ander naar beneden te drukken. Eén van de slangen geeft het op omdat de andere iets groter en sterker is. Nog een beetje groeien en volgend jaar beter.

Het vrouwtje wacht, verscholen tussen de begroeiing, op de komst van het mannetje. Het uitgebreide paringsritueel en de paring zelf zullen uren duren.

Wie adders heeft zien dansen en paren heeft even in het paradijs mogen kijken. Zeg nu zelf, urenlang behaaglijk zonnen, met als afwisseling een wilde danspartij, paren, weer zonnen...

Na de paarperiode trekken de mannetjes naar hun zomergebied. Hierbij worden soms afstanden van enkele kilometers afgelegd. In het zomerkwartier gaan de mannetjes voor het eerst na hun winterslaap op zoek naar voedsel. De prooien zijn meestal muizen, hagedissen, kikkers of nestjongen van grondbroedende vogels, die gedood worden door

Actie SOS Adder

Hyla – de werkgroep binnen Natuurpunt die zich inzet voor reptielen en amfibieën – start nu met de actie SOS Adder. Het hoofdoel is het verzamelen van fondsen voor aankopen in addergebied. Hiervoor zullen o.a. tochten ingericht worden naar niet vrij toegankelijke plaatsen waar nog adders voorkomen. Tijdens andere wandelingen zullen de deelnemers kennis kunnen maken met nog andere amfibieën- en reptielensoorten.

Op aanvraag zal Hyla vanaf het najaar 2004 een prachtige diareeks over reptielen in uw afdeling komen vertonen. Bovendien heeft de actie een eigen projectnummer: SOS Adder nummer 3140. Giften kunnen gestort worden op het nummer 293-0212075-88. Bij giften van 30 euro of meer ontvangt u een attest.

Koop een T-shirt

Een T-shirt met de afbeelding van rivaliserende addermannetjes is al beschikbaar om deze actie te ondersteunen. De opbrengst gaat tot de laatste eurocent naar aankopen van terreinen in het gebied Lille-Beerse.

Prijs: 12,50 euro (+ verzendingskosten 1,50 euro)

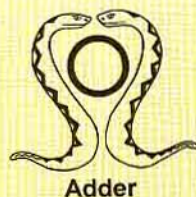
Maten: S, M, L, XL en XXL

Uivoering in zwarte zeefdruk op witte achtergrond

Kwaliteit is katoen Stedman (190 g/m²)

Storten op nummer 738-0075266-16, met vermelding T-shirt SOS Adder, naam, adres en maat.

Na ontvangst van betaling wordt de T-shirt opgestuurd.

Net zoals andere reptielen is de adder een echte zonneklapper.

een giftige beet. Het gif werkt in op de bloedvaten en het zenuwstelsel van het slachtoffer.

Vluchten kan niet meer

In Vlaanderen leeft de adder nog enkel in de Noorderkempen. Het militair domein van Brecht-Wuustwezel is met 1600 ha het grootste aaneengesloten gebied waar nog een gezonde adderpopulatie voorkomt. Dankzij het begrip van de militaire overheid kon er al meer dan twintig jaar onderzoek gedaan worden naar de adder.

Een aantal andere adderpopulaties werd o.a. door de aanleg van de E34 uitgeroeid. Bovendien werd de populatie in de omgeving van Lille-Beerse in twee gedeeld, waardoor uitwisseling van genetisch materiaal tussen de overlevende individuen onmogelijk werd. Al meer dan twintig jaar koopt Natuurpunt terreinen in dit gebied ten behoeve van de drie resterende adderpopulaties, namelijk in de 'Schrieken', in de vallei van de Visbeek en in het 'Kindernouw'. Deze addergebieden zijn voornamelijk omringd door landbouwgronden en bebouwing. Hierdoor zijn alle overlevende adders als het ware opgesloten in hun allerlaatste toevluchtsoorden.

Is redding nog mogelijk?

Adders kunnen overleven in grote gebieden zonder barrières. Bovendien moet een geschikt addergebied een afwisseling

vertonen van droge en natte heide, struiken en bosranden. Belangrijk is dat er veel structuur is in de begroeiing, met veel overgangen. Natuurpunt kocht al 73 ha in deze addergebieden, met nog mogelijkheid van uitbreiding tot zowat 719 ha. In het beheersplan, dat uitgewerkt werd samen met het Instituut voor Natuurbehoud en de Universiteit Antwerpen, is een aantal beheersmaatregelen gepland. Zo wordt een uitbreiding van natte en vochtige heide voorzien, evenals meer natte heide met struiken. De aanleg van verbindingswegen, zoals ruigten, greppels en stroken met struiken, is levensbelangrijk voor adders.

Randen van naaldbossen kunnen omgezet worden in gebiedjes met heide en pijpenstrootje, zodat zij eveneens een verbinding kunnen vormen tussen verschillende adderterreinen.

Er moet dus nog heel wat gewerkt worden aan natuurontwikkeling in het voordeel van de adder. Dit is niet alleen de taak van vrijwilligers, maar ook de gemeente Lille steekt een stevig handje toe. De allerlaatste addergebieden in Vlaanderen behouden en uitbreiden behoort tot de belangrijkste doelstellingen van Natuurpunt in de Noorderkempen

Een addergebied vertoont een afwisseling van droge en natte heide, struiken en bosranden.